

ปาฐกถาพิเศษ

ดร.วิโรฒ สันติประภพ ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย

“Formulating for the Future of Corporate Governance” in Finance and Beyond

National Director Conference 2019

ณ ห้องคริสตัล ฮอลล์ ดี แอทินี โฮเทล แบงค็อก

วันที่ 24 กรกฎาคม 2562 เวลา 9.15 น.

ท่านประธานกรรมการกิตติมศักดิ์

ท่านประธานกรรมการ

ท่านกรรมการ และท่านสมาชิกสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

ท่านผู้บริหาร

สวัสดีครับ

ผมขอขอบคุณสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย (IOD) เป็นอย่างยิ่ง ที่ให้เกียรติเชิญผมมากล่าวปาฐกถาพิเศษในการประชุมครั้งนี้

ผมขอเริ่มต้นด้วยการแสดงความยินดีที่ IOD ดำเนินกิจการมาครบ 20 ปี ตลอดระยะเวลา 20 ปี นับตั้งแต่ที่ IOD ได้ก่อตั้งขึ้น IOD เป็นองค์กรสำคัญของประเทศที่ช่วยสร้างแนวปฏิบัติที่ดีให้กรรมการบริษัท และช่วยยกระดับมาตรฐานการกำกับดูแลกิจการที่ดีให้แก่ภาคธุรกิจไทย เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนภาคธุรกิจไทยให้เดินไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

ท่านผู้มีเกียรติครับ ผมได้รับเชิญมากล่าวปาฐกถาในการประชุมใหญ่สามัญประจำปีของ IOD เมื่อสองปีก่อน ซึ่งผมได้พูดถึงการขับเคลื่อนประเทศไทยในอนาคตว่าภาคธุรกิจจะต้องเป็นกำลังสำคัญของการพัฒนาประเทศ และไม่สร้างผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ให้แก่สังคม นอกจากการมีธรรมาภิบาลที่ดีภายในองค์กรแล้ว **ภาคธุรกิจต้องคำนึงถึงธรรมาภิบาลในความหมายกว้างด้วย คือต้องให้ความสำคัญกับชุมชน สังคม และสิ่งแวดล้อมควบคู่กันไป** เพื่อให้ประเทศไทยของเราและสังคมโลกเติบโตได้อย่างยั่งยืน **ธุรกิจจะต้องชนะไปพร้อมกับสังคมวัฒนา**

ตลอดช่วงสองปีที่ผ่านมา เราเห็นภาคธุรกิจทั้งในและต่างประเทศใส่ใจเรื่องธรรมาภิบาลในความหมายกว้างเพิ่มขึ้นตามลำดับ และการเปลี่ยนแปลงของสถานะโลกร้อน ความคาดหวังที่สูงขึ้นของสังคม และปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในสังคม ได้ทำให้ธรรมาภิบาลในความหมายกว้างสำคัญต่อภาคธุรกิจมากขึ้น มีผลต่อความยั่งยืนของภาคธุรกิจ และเป็นเรื่องที่เข้ามาใกล้ตัวกรรมการบริษัทมากกว่าเดิมมาก ผมขอเริ่มต้นด้วยการพูดถึงสามเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในช่วงปีที่ผ่านมา ที่ชี้ให้เห็นว่าผลข้างเคียงต่อชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อม สามารถย้อนกลับมากระทบกับธุรกิจได้อย่างรุนแรง

เหตุการณ์แรกเกิดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนปีที่แล้ว คือเหตุการณ์ไฟไหม้ป่าครั้งใหญ่ในรัฐแคลิฟอร์เนีย มีผู้เสียชีวิตสูงถึง 85 ราย กินพื้นที่กว่า 600 ตารางกิโลเมตร ซึ่งใกล้เคียงกับขนาดของจังหวัดนนทบุรีทั้งจังหวัด มีบ้านเรือนเสียหายกว่า 19,000 หลัง นับเป็นความเสียหายจากไฟป่าที่สูงที่สุดในประวัติศาสตร์ของรัฐแคลิฟอร์เนีย

สื่อต่างประเทศรายงานว่ ต้นเหตุของไฟไหม้ป่าดังกล่าวอาจเกิดจากที่บริษัท Pacific Gas & Electric (PG&E) ซึ่งเป็นบริษัทผลิตไฟฟ้าใหญ่ที่สุดในรัฐแคลิฟอร์เนีย ละเลยมาตรการด้านความปลอดภัยบางอย่าง เช่น การจัดการต้นไม้ตามแนวสายไฟฟ้า การสร้างสถานีตรวจจับสภาพอากาศ หรือการบำรุงรักษาอุปกรณ์ตามเวลาที่เหมาะสม

ยิ่งไปกว่านั้น บริษัทมีนโยบายให้เงินโบนัสของผู้บริหารขึ้นกับความพึงพอใจของลูกค้าเป็นสำคัญ ส่งผลให้การดำเนินการใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อความพึงพอใจของลูกค้า เช่น การหยุดจ่ายไฟเพื่อเปลี่ยนซ่อมบำรุงอุปกรณ์ หรือเมื่อพบความเสี่ยงในการเกิดเพลิงไหม้ ทำได้ไม่เต็มที่นัก เพราะผู้บริหารเกรงว่าจะกระทบความพึงพอใจของลูกค้าและโบนัสของตนเอง จะได้รับในอนาคต เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้บริษัทถูกฟ้องร้องจากผู้เสียหายเป็นจำนวนมาก จนบริษัทต้องยื่นขอเข้ากระบวนการล้มละลาย

เหตุการณ์ที่สองเกิดขึ้นที่ประเทศบราซิลในช่วงเดือนมกราคมที่ผ่านมา เชื้อน Brumadinho ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ของบราซิลได้พังลง เชื้อนนี้มีไว้กักของเสียที่เกิดจากการทำเหมืองแร่เหล็ก ของเสียจากแร่เหล็กกว่า 3 ล้าน ลูกบาศก์เมตรทะลักออกจากเขื่อนทำให้มีผู้เสียชีวิตอย่างน้อย 235 ราย และสร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อมเป็นวงกว้าง ส่งผลให้บริษัท Vale ในฐานะบริษัทเจ้าของเขื่อนมีค่าใช้จ่ายสูงหลายพันล้านเหรียญสหรัฐฯ ทั้งค่าชดเชยต่อผู้ประสบภัย ค่ายกเลิกการใช้เขื่อนที่มีความเสี่ยงอื่นของบริษัท และค่าหยุดการรั่วไหลของของเสีย นอกจากนี้ เหตุการณ์ดังกล่าวทำให้ทางการบราซิลสั่งหยุดการผลิตแร่เหล็กจากเหมืองที่มีความเสี่ยงของบริษัท Vale ส่งผลให้ราคาแร่เหล็กในตลาดโลกเพิ่มขึ้นกว่าร้อยละ 42 ภายในระยะเวลาเพียงสามเดือน

สาเหตุที่เชื้อน Brumadinho พังทลายลงนั้น เริ่มตั้งแต่ช่วงการก่อสร้างเขื่อน ที่บริษัท Vale พยายามประหยัดต้นทุน โดยใช้ของเสียจากแร่เหล็กเป็นวัสดุในการสร้างแทนการใช้วัสดุที่มีความทนทานมากกว่า นอกจากนี้ บริษัท Vale ละเลยที่จะตรวจสอบความแข็งแรงเชิงโครงสร้างของเขื่อนที่ถูกสร้างขึ้นมานานกว่า 40 ปี ทั้งที่บริษัทพบการรั่วไหลของเขื่อนก่อนหน้านั้นหลายเดือน และที่สำคัญ กรณีเขื่อนแตกครั้งนี้ไม่ได้เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก แต่เคยเกิดขึ้นมาแล้วครั้งหนึ่งเมื่อสามปีก่อนกับเขื่อนซึ่งใช้วิธีลดต้นทุนในการก่อสร้างเหมือนกัน

เหตุการณ์สุดท้ายเป็นเรื่องใกล้ตัวในประเทศไทย ในช่วง 2-3 ปีที่ผ่านมา ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ขยายตัวและแข่งขันกันสูงมาก มีการส่งเสริมการขายหลากหลายรูปแบบ ตั้งแต่การลดราคา การพาผู้ซื้อไปเที่ยวต่างประเทศ หรือการรับประกันผลตอบแทนขั้นต่ำจากการปล่อยเช่าอสังหาริมทรัพย์ ขณะที่การซื้ออสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนโดยไม่ได้อยู่อาศัยจริงเพิ่มสูงขึ้น สังเกตได้จากจำนวนคนที่กู้เงินเพื่อซื้ออสังหาริมทรัพย์หลายสัญญาในเวลาใกล้เคียงกันเพิ่มขึ้นมาก

ธนาคารพาณิชย์เองก็แข่งขันกันปล่อยสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเพิ่มขึ้น โดยผ่อนปรนหลักเกณฑ์การอนุมัติสินเชื่อจนเกินพอดี มูลค่าสินเชื่อปล่อยใหม่ที่มี loan-to-value (LTV) สูงมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง และสัดส่วนสินเชื่อที่อยู่อาศัย (NPL) ของสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยเพิ่มสูงขึ้นตามลำดับ

นอกจากนี้ เรายังพบพฤติกรรมการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยในวงเงินที่สูงกว่ามูลค่าที่ลูกค้าซื้อจริงมาก ทำให้ลูกค้าที่กู้เงินซื้ออสังหาริมทรัพย์ได้เงินสดก้อนโตกลับไปใช้จ่าย หรือที่เรียกกันทั่วไปว่า **“สินเชื่อเงินทอง”** มีลูกค้าที่กู้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย 3 สัญญาขึ้นไปพร้อมกันเพิ่มขึ้นมากเพียงเพื่อหวังเงินก้อนโตและไม่ได้ใช้อยู่อาศัยจริง การกระทำดังกล่าวเป็นการสนับสนุนให้เกิดการก่อหนี้ที่เกินความจำเป็น ข้ำเติมปัญหาหนี้ครัวเรือนของไทยให้รุนแรงมากขึ้น และที่สำคัญ ส่งเสริมการเก็งกำไรโดยตั้งอยู่บนความเชื่อผิด ๆ ว่า บ้านมีแต่จะราคาเพิ่มขึ้น หรือจะสามารถปล่อยบ้านให้เข้าได้ราคาดีตลอดไป ซึ่งไม่เป็นความจริง ส่งผลให้เกิดอุปสงค์เทียมเพื่อการเก็งกำไร และทำให้ราคาอสังหาริมทรัพย์ปรับเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว กระตุ้นให้เกิดการสร้างโครงการใหม่ ๆ มากเกินความต้องการที่แท้จริง

การลดมาตรฐานการปล่อยสินเชื่อจนเกินพอดีและการให้สินเชื่อเงินทองจนนำไปสู่ภาวะฟองสบู่ในตลาดอสังหาริมทรัพย์ไม่มีทางที่ยั่งยืน และในระยะยาวจะเกิดผลกระทบเชิงลบทั้งต่อเจ้าของโครงการอสังหาริมทรัพย์ สถาบันการเงินผู้ปล่อยกู้ และต่อตัวลูกค้าเอง ถ้าไม่ช่วยกันป้องกันดูแลแต่เนิ่น ๆ เมื่อฟองสบู่แตกลง จะสร้างผลข้างเคียงอย่างมากกับทุก ๆ คน มูลค่าทรัพย์สินของคนไทยจะลดลงมาก เพราะบ้านเป็นทรัพย์สินสำคัญของคนไทย

เราได้บทเรียนอะไรจากเหตุการณ์ทั้งสามเหตุการณ์ที่ผมได้เล่าให้ฟัง ทุกท่านคงเห็นด้วยว่าการทำธุรกิจโดยคำนึงแต่ผลประโยชน์ระยะสั้นเป็นหลัก มุ่งแสวงหากำไรที่เกินพอดี โดยไม่คำนึงถึงผลข้างเคียงที่จะมีต่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน สังคม หรือสิ่งแวดล้อม จะไม่ยั่งยืนในระยะยาว เหตุการณ์ทั้งสามเหตุการณ์ข้างต้นนั้นจะเกิดขึ้นได้ยาก ถ้ากรรมการและ

ผู้บริหารของบริษัทเหล่านั้น ยึดมั่นในหลัก “การดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืน” โดยใส่ใจในธรรมาภิบาลที่ดีภายในองค์กร และธรรมาภิบาลในความหมายกว้าง คำนึงถึงผลกระทบเชิงลบ (negative externality) ที่ธุรกิจมีต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพราะในที่สุดผลกระทบเหล่านั้นจะย้อนกลับมากระทบตัวธุรกิจเอง ทั้งในแง่ชื่อเสียง ผลประโยชน์ทางการเงิน หรือคดีความ ซึ่งผลกระทบเหล่านี้อาจรุนแรงมากจนทำให้ธุรกิจต้องหยุดกิจการ

การดำเนินธุรกิจที่ไม่ได้คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างเพียงพอ ก่อให้เกิดปัญหาและความเสี่ยงที่สะสมอยู่ในสังคมและเศรษฐกิจไทยโดยต่อเนื่องและรุนแรงมากขึ้นตามลำดับ

ในด้านสังคม สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความเหลื่อมล้ำค่อนข้างมาก ข้อมูลของสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตีพิมพ์ว่าในปี 2560 สังคมไทยมีความเหลื่อมล้ำด้านรายได้สูง โดยกลุ่มคนรวยที่สุดร้อยละ 10 ของประเทศ มีรายได้มากกว่ากลุ่มคนที่จนที่สุดร้อยละ 10 ของประเทศถึง 19 เท่า และกลุ่มผู้ถือครองที่ดินสูงสุดร้อยละ 10 ถือครองที่ดินกว่าร้อยละ 61.5 ของประเทศ ในขณะที่กลุ่มผู้ถือครองที่ดินน้อยที่สุดร้อยละ 10 ถือครองเพียงร้อยละ 0.07 เท่านั้น

นอกจากนี้ คนไทยจำนวนมากยัง “ติดกับดักหนี้” ปัจจุบันประเทศไทยมีระดับหนี้ครัวเรือนสูงเป็นลำดับต้น ๆ ของโลกเมื่อเทียบกับประเทศที่มีระดับการพัฒนาใกล้เคียงกัน โดยประเทศไทยมีหนี้ครัวเรือนต่อ GDP อยู่ที่ร้อยละ 78.7 ซึ่งส่วนหนึ่งอาจเป็นผลมาจากการที่ภาคธุรกิจพยายามกระตุ้นให้ลูกค้าซื้อของฟุ่มเฟือยหรือก่อหนี้จนเกินความจำเป็น เหมือนในกรณีของสินเชื่อเงินทองที่ผมได้กล่าวไว้ข้างต้น

นอกจากนี้ งานวิจัยของสถาบันวิจัยเศรษฐกิจ ป๋วย อึ๊งภากรณ์ พบว่า “คนไทยเป็นหนี้เร็วขึ้น เป็นหนี้มากขึ้น และเป็นหนี้มากขึ้น” โดย คนไทยเริ่มเป็นหนี้เร็ว และเป็นหนี้เสียตั้งแต่อายุน้อย คนอายุ 30-35 ปี เกือบร้อยละ 60 มีหนี้ ขณะที่หนึ่งในห้าของคนกลุ่มนี้ที่มีหนี้เป็นหนี้เสีย ทั้งที่คนกลุ่มนี้เป็นคนวัยทำงานที่อยู่ในช่วงสร้างรากฐานครอบครัว

คนไทยยังเป็นหนี้ยาวนาน ยอดหนี้ต่อหัวเร่งขึ้นตั้งแต่เริ่มทำงานได้ไม่นาน คือประมาณอายุ 25 ปี และเร่งตัวต่อเนื่องจนถึงอายุ 44 ปี และยอดหนี้ตรงตัวอยู่ในระดับสูงจนถึงอายุ 56 ปี แม้จะเข้าสู่วัยเกษียณมูลหนี้ก็ยังอยู่ในระดับสูง

คนไทยมีหนี้มูลค่ามากขึ้น โดยค่ากลางของหนี้ต่อหัวเพิ่มขึ้นกว่าเท่าตัว จากประมาณ 70,000 บาท ณ สิ้นปี 2553 มาอยู่ที่ประมาณ 150,000 บาท ณ สิ้นปี 2560 ซึ่งข้อมูลดังกล่าวยังไม่ได้นับรวมหนี้ในระบบ หนี้สหกรณ์ ออมทรัพย์ และหนี้กองทุนให้กู้ยืมเพื่อการศึกษา ดังนั้น ถ้าวรวมภาระหนี้ทั้งหมดเข้ามายอดหนี้จะยิ่งสูงขึ้นอีก จะเห็นว่าปัญหาหนี้ครัวเรือนและความเหลื่อมล้ำในสังคมนั้นเป็นปัญหาที่ต้องร่วมมือกันแก้ไขกันอย่างจริงจัง

นอกจากปัญหาเรื่องหนี้ครัวเรือนแล้ว **ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมก็เป็นเรื่องที่ภาคธุรกิจอาจไม่ได้ให้ความสำคัญอย่างต่อเนื่อง** ดังเช่นกรณีไฟป่าของบริษัท PG&E และกรณีเขื่อนของบริษัท Vale ที่กล่าวไปแล้วข้างต้น **ในระยะหลัง ปัญหาเหล่านี้ทวีความรุนแรงขึ้นและเกิดในวงกว้างขึ้น** เมื่อช่วงต้นปีที่ผ่านมาคนกรุงเทพฯ ต้องเผชิญปัญหามลพิษทางอากาศที่รุนแรงมากกว่าในอดีต และขณะนี้ประชาชนหลายจังหวัดก็กำลังเผชิญปัญหาภัยแล้งขั้นวิกฤต

ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมจะทวีความรุนแรงขึ้นอีกในอนาคต และจะไม่จำกัดวงอยู่เพียงปัญหาภัยแล้งที่เกิดขึ้นตามฤดูกาลแล้วจางหายไป สภาวะโลกร้อนอาจทำให้บางอุตสาหกรรมต้องหยุดธุรกิจลงอย่างถาวรได้ เกิดปัญหาโรคระบาดใหม่ ๆ ในพืชหรือปศุสัตว์ ปัญหาการขาดแคลนน้ำในหลายพื้นที่โดยเฉพาะในเมืองสำคัญ หรือปัญหาระดับน้ำทะเลเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องจากอุณหภูมิเฉลี่ยของโลกที่เพิ่มสูงสุดในประวัติศาสตร์

อีกเรื่องหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจมาก และมีผลกว้างไกลมากต่อความคาดหวังของสังคมและมาตรฐานการดำเนินธุรกิจคือเรื่องพลาสติก ปัจจุบันมีพลาสติกเพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่ได้รับการนำกลับมาใช้ใหม่ การใช้พลาสติกที่เพิ่มขึ้นอย่างมากทำให้เกิดแพขยะในมหาสมุทรแปซิฟิกที่เรียกกันว่า “The Great Pacific Garbage Patch” ที่มีขนาดใหญ่กว่าประเทศไทยถึง 3 เท่า ในประเทศไทยเราเองใช้ถุงพลาสติกมากกว่า 500 ล้านถุงต่อวันและมีอัตราการทิ้งขยะพลาสติกลงทะเลสูงเป็นอันดับ 6 ของโลก พลาสติกเหล่านี้เมื่อย่อยสลายก็จะกลายเป็นชิ้นส่วนพลาสติกขนาดเล็กมากที่เข้าไปอยู่ในห่วงโซ่อาหารทะเลและกลับมาสร้างอันตรายให้กับพวกเราทุกคนในอนาคต

ท่านผู้มีเกียรติครับ เราปฏิเสธไม่ได้ว่าการดำเนินธุรกิจอย่างยั่งยืน จะต้องเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มองกว้างและมองไกล ต้องคำนึงถึงความเสี่ยงอย่างรอบด้าน ให้ความสำคัญกับธรรมาภิบาลที่ภายในองค์กรและธรรมาภิบาลในความหมายกว้างที่คำนึงถึงสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย ในยุคที่ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมรุนแรงขึ้น รวมทั้งนักลงทุน ผู้บริโภค และคนในสังคมให้ความสำคัญกับเรื่องเหล่านี้มากขึ้น บริษัทที่เป็นผู้นำในการทำธุรกิจเพื่อความยั่งยืนด้วยมาตรฐานที่สูงเท่าทันต่อความรุนแรงของปัญหา จะได้เปรียบคู่แข่งอย่างมาก และนอกจากจะเพิ่มประสิทธิภาพของการทำธุรกิจแล้ว บริษัทเหล่านี้จะมีส่วนกำหนดทิศทางและมาตรฐานการทำธุรกิจใหม่ ๆ

ในทางกลับกัน บริษัทใดที่ละเลยเรื่องเหล่านี้ นอกจากจะสร้างปัญหาต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมและสร้างความเสี่ยงด้านชื่อเสียงและฐานะการเงินของบริษัทแล้ว ยังจะต้องคอยวิ่งไล่ตามเมื่อมีกฎหมายการกำกับดูแลหรือมาตรฐานทางสังคมใหม่ ๆ ออกมา และอาจเกิดผลกระทบกับความยั่งยืนของธุรกิจได้

ในวันนี้ ระบบนิเวศน์ (ecosystem) ที่ส่งเสริมการทำธุรกิจอย่างยั่งยืนพัฒนาไปไกลมาก ทำให้บริษัทที่ทำธุรกิจอย่างยั่งยืนได้ประโยชน์ในหลายมิติ ตั้งแต่การเข้าถึงแหล่งเงินทุนใหม่ ๆ ไปจนถึงการดึงดูดบุคลากรรุ่นใหม่

บริษัทที่ทำธุรกิจอย่างยั่งยืนจะมีทางเลือกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนมากกว่าบริษัทที่ไม่ให้ความสำคัญกับการทำธุรกิจอย่างยั่งยืน เนื่องจากสถาบันการเงินระมัดระวังมากขึ้นกับการปล่อยสินเชื่อให้บริษัทที่มีโอกาสสร้างผลข้างเคียงให้แก่สิ่งแวดล้อมและสังคม ผลข้างเคียงเหล่านี้อาจทำให้โครงการไปต่อไม่ได้ กลายเป็นความเสี่ยงด้านเครดิตของสถาบันการเงิน นอกจากนี้ ช่องทางระดมทุนผ่านการออกหุ้นกู้ที่คำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสิ่งแวดล้อม สังคม และความยั่งยืน (green bond, social bond และ sustainability bond) กำลังเป็นที่นิยมมากขึ้น เงินลงทุนในกิจการที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคม หรือสร้างผลกระทบเชิงบวกต่อสังคม (sustainable, responsible, and impact investing) หรือ SRI มีมูลค่ามากกว่า 12 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2018 เพิ่มขึ้นจาก 8.1 ล้านล้านเหรียญสหรัฐฯ ในปี 2016¹ เพราะงานศึกษาหลายชิ้นแสดงผลชัดเจนว่าการลงทุนในบริษัทที่ทำธุรกิจอย่างยั่งยืนให้ผลตอบแทนจากการลงทุนสูงกว่าการลงทุนในบริษัททั่วไป เนื่องจากบริษัทที่ทำธุรกิจอย่างยั่งยืนมีมาตรฐานการทำธุรกิจสูงกว่า ประสิทธิภาพสูงกว่า มีระบบบริหารความเสี่ยงที่ครอบคลุมกว่า และที่สำคัญ มียุทธศาสตร์ที่มองไกลและมองกว้างกว่าบริษัททั่วไป ในประเทศไทยเราก็เริ่มมีการระดมทุนผ่านการออก green bond และ sustainability bond แล้วมากกว่า 3 หมื่นล้านบาท และมีการจัดตั้งกองทุนเพิ่มขึ้นเพื่อลงทุนในธุรกิจที่ยึดหลักความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ บริษัทที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมยังมีโอกาสดึงดูดบุคลากรรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูงเข้ามาร่วมงานได้ดีกว่าบริษัททั่วไป ในโลกปัจจุบัน คนรุ่นใหม่ที่มีศักยภาพสูงให้ความสำคัญกับ “impact” และ “purpose” ของงานที่ทำมากกว่าดูเพียงผลตอบแทนที่ตัวเองได้รับ

ท่านผู้มีเกียรติครับ **ทั้งโลกให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจเพื่อความยั่งยืนและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างจริงจัง** และเป็นที่ยืนยันได้ว่าธุรกิจไทยจำนวนไม่น้อยได้ขับเคลื่อนเรื่องนี้อย่างเป็นรูปธรรม

ในภาคการเงิน ธนาคารแห่งประเทศไทยและสถาบันการเงินกำลังขับเคลื่อนแนวคิดในการดำเนินธุรกิจการเงินเพื่อความยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการยกระดับธรรมาภิบาลองค์กร และธรรมาภิบาลในความหมายกว้าง สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เข้มแข็งและคำนึงถึงความเสี่ยงอย่างรอบด้าน ดำเนินธุรกิจที่เป็นธรรมต่อผู้บริโภค สนับสนุนการทำธุรกิจที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และหลีกเลี่ยงการสนับสนุนทางการเงินแก่ธุรกิจที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการทุจริตคอร์รัปชันและธุรกิจที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและสังคม รวมทั้งจะให้ความสำคัญมากขึ้นกับการปล่อยสินเชื่อด้วยความรับผิดชอบต่อสังคม ไม่ซ้ำเติมปัญหาหนี้ครัวเรือน และร่วมสนับสนุนการปลูกฝังวินัยทางการเงินและสร้างความรู้ทางการเงินให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

นอกจากนี้ ธนาคารแห่งประเทศไทยยังได้ปรับปรุงหลักเกณฑ์การกำกับดูแลการปล่อยสินเชื่อหลากหลายประเภท เพื่อลดผลข้างเคียงที่จะเกิดขึ้นในระยะยาว เช่น การกำกับดูแลสินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัย สินเชื่อบัตรเครดิต สินเชื่อส่วนบุคคล

¹ ข้อมูลจากรายงานของ The Forum for Sustainable and Responsible Investment (US SIF)

และสินเชื่อจำนำทะเบียนรถ เพื่อป้องกันการแข่งขันกันของสถาบันการเงินจนเกินพอดี ออกหลักเกณฑ์กำกับดูแล market conduct เพื่อให้ผู้ใช้บริการทางการเงินได้รับการบริการที่เป็นธรรม จัดทำโครงการคลินิกแก้หนี้ เพื่อช่วยให้ลูกหนี้รายย่อยมีโอกาสหลุดจากกับดักหนี้เสีย รวมถึงจัดทำโครงการให้ความรู้และสร้างวินัยทางการเงินแก่ประชาชนทั่วไป

ท่านผู้มีเกียรติครับ การสร้างความเปลี่ยนแปลงด้าน “การดำเนินธุรกิจด้วยความยั่งยืน” จะเป็นโจทย์ท้าทายและโจทย์สำคัญสำหรับอนาคตของทุกภาคส่วน โดยเฉพาะ “คณะกรรมการบริษัท” ที่จะต้องมีบทบาทสำคัญที่สุดในการกำหนดทิศทางและนโยบายของบริษัท และกำกับดูแลการดำเนินธุรกิจ จะต้องเริ่มจากการสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่มองกว้างและมองไกล คำนึงถึงความเสี่ยงและผลกระทบอย่างรอบด้าน รวมถึงสร้างระบบแรงจูงใจภายในบริษัทให้เหมาะสม ไม่จ่ายผลตอบแทนให้แก่ผู้บริหารและพนักงานโดยอิงกับผลกำไรระยะสั้นเพียงอย่างเดียว

ผมเชื่อว่าโลกธุรกิจในอนาคตจะไม่ได้อยู่ในบริบทที่เราคุ้นเคยเหมือนในอดีต ปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อมจะรุนแรงขึ้น และภาคธุรกิจจะไม่สามารถหลีกเลี่ยงบทบาทในเรื่องนี้ได้อีกต่อไป พฤติกรรมของผู้บริโภคที่ใส่ใจและรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมมากขึ้น จะทำให้ธุรกิจที่ไม่คำนึงถึงเรื่องความยั่งยืนมีโอกาสน้อยมากที่จะประสบความสำเร็จในระยะยาว และจะต้องเผชิญกับความเสี่ยงและความแปรปรวนรูปแบบต่าง ๆ เพิ่มขึ้นมาก

ดังนั้น ธรรมชาติในยุคนี้อาจจำเป็นต้องเป็นธรรมชาติในความหมายกว้าง ต้องครอบคลุมมากกว่าเพียงแค่การกำกับดูแลกิจการที่มุ่งเฉพาะเรื่องในองค์กร แต่ต้องคำนึงถึงการดำเนินธุรกิจที่ไม่สร้างผลข้างเคียง หรือผลกระทบเชิงลบให้แก่สังคมและสิ่งแวดล้อม ธุรกิจจะต้องมีวัฒนธรรมองค์กรที่มองไกลและมองกว้างอย่างรอบด้าน ผมต้องขอขอบคุณ IOD ที่ให้ความสำคัญกับการดำเนินธุรกิจที่ยึดหลักความยั่งยืน และจะขับเคลื่อนเรื่องนี้เป็นวาระสำคัญต่อไป

ท่านผู้มีเกียรติครับ ถึงเวลาแล้วครับ ที่เราต้องมาช่วยกันทำให้สังคมมีคุณภาพสูงขึ้น ไม่เบียดเบียน นำทรัพยากรและคุณภาพชีวิตของคนรุ่นต่อไปมาใช้โดยไม่รับผิดชอบ ธุรกิจจะชนะได้ ก็ต่อเมื่อสังคมพัฒนา

ขอบคุณครับ